

สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น
และภูมิปัญญาการสร้างที่อยู่อาศัย
บ้าน ภู ฝัก ไข่

ตำบลหินขาว อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

คำนำ

บ้านภูผักไซ้ ตำบลหินฮาว อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นชุมชนที่มีวัฒนธรรมที่โดดเด่นมากมาย ที่เห็นเด่นชัดและยังคงหลงเหลือให้พบเห็นในปัจจุบัน คือ บ้านเสายองหิน ซึ่งมีความน่าสนใจเป็นอย่างมากในด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ผู้เขียนและทีมงานสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ จึงได้จัดทำข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เยาวชนและประชาชนได้รับรู้ถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีตและปัจจุบัน

ทั้งนี้ ผู้เขียน และคณะผู้จัดทำ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารเล่มนี้จะเป็นประโยชน์กับผู้สนใจทั้งหลาย นำองค์ความรู้นี้ไปเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ เล็งเห็นคุณค่าและสืบสาน อนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมต่อไป

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
วัตถุประสงค์	๑
ขอบเขต	๑
เป้าหมาย	๑
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๑
สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นและภูมิปัญญาการสร้างที่อยู่อาศัย	๒
แนวทางการนำไปปฏิบัติใช้	๘
ข้อเสนอแนะ	๙
บรรณานุกรม	๙
ภาคผนวก	๑๐

องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม
เรื่อง สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นและภูมิปัญญาการสร้างที่อยู่อาศัย
บ้านผูกไข่ ตำบลหินขาว อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเป็นการเสาะแสวงหา รวบรวม จัดเก็บความรู้เกี่ยวกับประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ วัฒนธรรม ที่มีอยู่ในท้องถิ่นจังหวัดเพชรบูรณ์
๒. เพื่อจัดทำเป็นเล่มองค์ความรู้สำหรับเผยแพร่ให้แก่เยาวชนและผู้ที่มีความสนใจศึกษาเรียนรู้

ขอบเขต

ศึกษาประวัติความเป็นมาและรูปแบบการขั้นตอนการจัดประเพณีสมโภชน์ นมัสการหลวงพ่อบึงสามพัน ตำบลบึงสามพัน อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

เป้าหมาย

จัดเก็บข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมเรื่อง ประเพณีสมโภชน์ นมัสการหลวงพ่อบึงสามพัน อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อการประยุกต์ใช้งานให้เป็นระบบ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ได้ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมเรื่อง ประเพณีสมโภชน์ นมัสการหลวงพ่อบึงสามพัน อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ที่เป็นระบบ
๒. ได้สืบสานและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม เกี่ยวกับประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อของท้องถิ่น เพชรบูรณ์ และนำองค์ความรู้ที่ได้ไปเผยแพร่สู่ชุมชนสาธารณชน
๓. ได้องค์ความรู้สำหรับนำไปบูรณาการกับการเรียนการสอน

สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นและภูมิปัญญาการสร้างที่อยู่อาศัย บ้านภูผักไช้ ตำบลหินฮาว อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์

ชุมชนบ้านภูผักไช้ ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของจังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่บนบริเวณรอยต่อกับจังหวัดเลย ซึ่งมีดินแดนติดกับประเทศลาว ก่อตั้งมาประมาณ ๒๐๐ ปี โดยมีนายทองสา เป็นหัวหน้าพาผู้คนประมาณ ๒๐ คน อพยพจากเมืองหลวงพระบาง เดินทางเข้ามาตั้งถิ่นฐานทำมาหากินในพื้นที่ดังกล่าว แล้วตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “ภูผักไช้” ซึ่งได้มาจากบริเวณนั้นมีผักไช้เป็นจำนวนมากชาวบ้านจึงนำมาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน สถาปัตยกรรมประเทศของชุมชนเป็นที่ราบลุ่มเนินเขา มีลำคลองไหลผ่าน ลักษณะชุมชนเป็นสังคมชนบท เป็นชุมชนขนาดเล็กทำให้วิถีการใช้ชีวิตมีความเปลี่ยนแปลงน้อยเมื่อเทียบกับยุคสมัยปัจจุบัน ส่งผลให้สภาพสังคม วัฒนธรรม และรูปแบบสถาปัตยกรรมยังคงรูปแบบเดิม ที่มีอัตลักษณ์เฉพาะตัว เป็นภูมิปัญญาที่ถูกถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ (ส่งศักดิ์ อ่อนสุวรรณ, ๒๕๖๒)

บ้านภูผักไช้ ตั้งอยู่หมู่ที่ ๗ ตำบลหินฮาว อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ พื้นที่โดยรอบของชุมชนเป็นภูเขา อาชีพหลักของคนในชุมชน ทำการเกษตร ทำนาปลูกข้าว ทำไร่ข้าวโพด และทำสวนมะขาม เมื่อว่างเว้นจากฤดูทำไร่ทำสวน ชาวภูผักไช้จะรวมกลุ่มกันปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ปลูกฝ้ายสำหรับทอผ้าโดยใช้ที่พื้นบ้าน ผ้าทอที่ได้ถือเป็นเอกลักษณ์ของชาวภูผักไช้ ซึ่งจะมีลวดลายเฉพาะของพื้นที่ อาทิ ลายห่อปราสาท ลายนาค ลายกระจับ และลายดอกผักแว่น เป็นต้น

นอกจากนี้ บ้านภูผักไช้ยังเป็นชุมชนที่มีสถาปัตยกรรมพื้นบ้านเป็นเอกลักษณ์อีกอย่างหนึ่ง โดยจะนิยมสร้างบ้านด้วยไม้ เอกลักษณ์ที่เด่นชัด จะอยู่ที่เสาบ้านเป็นไม้เนื้อแข็งตั้งอยู่บนหินจะไม่ได้สัมผัสกับพื้นดินโดยตรง ซึ่งเรียกว่า “บ้านเสายองหิน” หินที่นำมาใช้ก็เป็นหินจากลำน้ำที่ไหลผ่านหมู่บ้าน ภูมิปัญญาในการก่อสร้างบ้านเสายองหินนั้นเพื่อป้องกันแรงลม และแผ่นดินไหว เพราะการตั้งเสาบ้านหินนั้นจะทำให้เกิดความยืดหยุ่นของตัวเสากับฐานหิน ช่วยป้องกันความชื้นและปลวกเพราะเสาบ้านไม่ได้สัมผัสดินโดยตรง แต่ปัจจุบันการสร้างบ้านเรือนของชุมชนมีการปรับเปลี่ยนไปบ้าง บ้านบางส่วนที่ยังคงเหลือให้เห็นก็อาจไม่สมบูรณ์เนื่องจากการบูรณะ ซ่อมแซมตามอายุการใช้งาน จึงส่งผลให้ปัจจัยการใช้งานและวิถีชีวิตเปลี่ยนไป องค์ประกอบและรายละเอียดบางอย่างที่ไม่จำเป็นจึงถูกละทิ้งไป

บ้านภูผักไช้ ตำบลหินฮาว อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ มีการสร้างบ้านเรือนที่มีลักษณะความเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งนิยมสร้างด้วยไม้ ยกใต้ถุนสูง ตัวบ้านตีปิดด้วยฝาไม้ บางส่วนเป็นระแนงไม้เพื่อระบายอากาศ โครงสร้างจะเข้าไม้แบบตอกเข้าลิ้น สลักไม้สอดเข้าลิ้น จะไม่ใช่ตะปู หลังคาบ้านสร้างจากไม้ทรงจั่ว เอกลักษณ์ที่ชัดเจน คือ เสาบ้านที่สร้างจากไม้เนื้อแข็งตั้งอยู่บนหิน ซึ่งจะไม่สัมผัสกับพื้นดินโดยตรง เรียกว่า “บ้านเสายองหิน” หินที่นำมาใช้ได้มาจากลำน้ำที่ไหลผ่านหมู่บ้าน ซึ่งชาวบ้านมีความเชื่อกันว่า หากวางเสาไว้บนหินจะช่วยป้องกันแรงลม แผ่นดินไหว เพราะฐานหินกับตัวเสาที่สัมผัสกันจะเกิดความยืดหยุ่น นอกจากนี้ยังช่วยป้องกันความชื้นและปลวก เพราะเสาบ้านไม่ได้สัมผัสกับพื้นดินโดยตรง (ส่งศักดิ์ อ่อนสุวรรณ, ๒๕๖๒)

บ้านเสายองหิน บ้านภูผักไซ ตำบลหินฮาว อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ และเป็นที่รู้จักกันดีก็คือ บ้านเสายองหิน คำว่า เสาียงเสายองหิน ออกเสียงตามภาษาของท้องถิ่นไทหล่ม อำเภอหล่มเก่าเป็นอำเภอที่อยู่ส่วนบนของจังหวัดเพชรบูรณ์ด้านทิศเหนือติดกับจังหวัดเลย สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเรือนที่อยู่อาศัยของ “ชาวไทหล่ม” ที่มีลักษณะเป็นเรือนยกพื้นตั้งเสายองหิน หรือที่เรียกในภาษาถิ่นว่า “เสียงเสายองหิน” ปัจจุบันยังมีที่บ้านแก่งโตน อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน ๕ หลัง และบ้านภูผักไซ ที่ยังคงคุณลักษณะการเป็นเรือนยกพื้นสูงและตั้งเสายองหินตามเรือนดั้งเดิม ซึ่งเคยได้รับความนิยมในการก่อสร้างอย่างแพร่หลาย ทว่าในปัจจุบันได้ถูกรื้อลงจนเกือบหมดสิ้น

ภูมิปัญญาการก่อสร้างเป็นเรือนไม้ทรงสูงมีใต้ถุนที่สร้างด้วยการตั้งเสาแต่ละต้นอยู่บนก้อนหิน โดยไม่มีอะไรยึดติดจะไม่พังเสาลงดิน เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่ชาญฉลาดอย่างยิ่งเพื่อป้องกันภัยธรรมชาติต่างๆ เช่น ลมแรงหรือแผ่นดินไหวจะไม่ทำให้บ้านทรุดตัวหรือพังทลายมีความทนทานเพราะมีความยืดหยุ่นให้ตัวได้ดี กว่าบ้านที่ฝังเสาลงดินรวมถึงตัวโครงสร้างของบ้านที่มีเอกลักษณ์ไม่ใช่ตะปูจะเป็นการเข้าไม้แทนโดยตอกและตั้งเสายองหินนั้นเป็นภาพสะท้อนความสัมพันธ์อันแน่นเหนียวในประวัติศาสตร์ของผู้คนชาว “ไทหล่ม” กับ “ไทลาว” โดยเฉพาะหลวงพระบาง นอกเหนือจากการบ่งชี้ความสัมพันธ์ด้วยการใช้สำเนียงภาษาพูดซึ่งมีความมีพลวัตไปตามการปฏิสัมพันธ์กับบริบทวัฒนธรรมที่โอบล้อม ลักษณะเรือนที่เป็นเอกลักษณ์ บ้านเรือนของชุมชนภูผักไซนิยมสร้างด้วยไม้ยกใต้ถุนสูง ตัวบ้านตีปิดด้วยฝาไม้ บางส่วนเป็นระแนงไม้เพื่อระบายอากาศโครงสร้างจะเข้าไม้แบบตอกเข้าลิ้น สลักไม้สอดเข้าลิ้น จะไม่ใช่ตะปูหลังคาเป็นโครงสร้างไม้ทรงจั่ว เอกลักษณ์ที่ชัดเจนอย่างหนึ่งก็คือ เสาบ้านที่เป็นไม้เนื้อแข็งตั้งอยู่บนหินจะไม่ได้สัมผัสพื้นดินโดยตรงเรียกว่า “บ้านเสายองหิน” ตามภาษาท้องถิ่นคำว่า “ยอง” แปลว่า “บน” คำว่าบ้านเสายองหินจึงหมายถึง บ้านที่มีเสายองหินหินที่นำมาใช้ก็เป็นหินจากลำน้ำที่ไหลผ่านหมู่บ้านด้วยภูมิปัญญาในการก่อสร้างบ้านเรือนเสายองหินนั้นยังป้องกันแรงลมและแผ่นดินไหวเพราะมีความยืดหยุ่นของตัวเสากลับฐานหินรวมถึงโครงสร้างของบ้านเรือนที่ใช้ลิ้นในการตอกอยู่และยังป้องกันความชื้นจากพื้นบ้านสู่ตัวเรือนบ้านและสามารถป้องกันปลวกเพราะเสายองหินไม่ได้สัมผัสดินโดยตรงภูมิปัญญาอันชาญฉลาดของคนไทยแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตที่ต้องอยู่กับธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นภัยธรรมชาติ ในการก่อสร้างเริ่มจากการนำหินมาวางไว้บริเวณที่กำหนด ก้อนหินหรือแผ่นหินที่นำมาใช้ เป็นหินจากน้ำพุลำน้ำที่ไหลผ่านหมู่บ้านและจากเขาภูผักไซ จากนั้นนำเสามาตั้งโดยมัดเสาดัดกับทอม (นั่งร้าน) ทำแบบเดียวกันทุกเสา รวม ๑๖ เสา วิธีการดังกล่าวจะช่วยให้เสาเรือนคงทนถาวรไม่ผุกร่อนง่าย ไม่ต้องกังวลกับปัญหาปลวกรบกวน สะดวกในการเคลื่อนย้ายหรือรื้อถอนเนื่องจากเสาเรือนไม่ได้ถูกฝังลงในดิน จากนั้นจะใช้วิธีการสอดคานตีลิ้น (ทำจากไม้ เสาไม้แต่ละเสาจะต้องใช้ขวานปลอกเปลือกและเจาะรูเพื่อใส่คานและลิ้น) แล้วอัดให้แน่นโดยไม่ใช้ตะปูก่อนจะมุงหลังคาตีพื้นและฝา เมื่อสร้างเสร็จส่วนประกอบของบ้านจะยึดโยงกันทำให้บ้านมีความแข็งแรง

- ขนาดของบ้านเรือนเป็นบ้านไม้ยกสูงมีใต้ถุนโล่งลักษณะการใช้งานจะใช้เก็บของ เลี้ยงสัตว์ ทอผ้าและพักผ่อนในเวลากลางวัน รวมถึงการรับแขกทำให้ระยะความสูงของส่วนใต้ถุนไม่สูงมากนักเหมาะกับการใช้งานในวิถีชีวิตประจำวัน

ลักษณะโครงสร้างเสาเป็นบ้านไม้เนื้อแข็งที่ถูกแต่งทรงด้วยขวางทำเสายองหินตามภูมิปัญญาดั้งเดิมมีลักษณะแปดเหลี่ยมขึ้นอยู่ตามขนาดของต้นไม้ที่นำมาใช้ทำเป็นเสาบ้านและความชำนาญของช่าง

หลังคาเรือนหลักเป็นหลังคาทรงจั่วและจะเกาะด้วยหลังคาเพิงแขนง โดยใช้สังกะสีในการมุง

ฝาบ้านและพื้นใช้ไม้เนื้อแข็งปักซ้อนเกร็ดตามแนวนอนวางบนคานตรงเข้าลิ้มกับตัวเสาไม้เนื้อแข็งที่เข็มทั้งไม้ ประดู่และไม้แดงปนกันไปจะมีบางหลังใช้ไม้ไผ่บ้าง

ประตูหน้าต่างลักษณะเป็นบานเปิดไม้เนื้อแข็งมีระแนงระบายอากาศทั้งด้านบนผนังประตูหน้าต่างก็ใช้ประตูลักษณะเดียวกัน

การวางตัวเรือนดูจากผังตัวเรือนวางตัวในทิศทางเหนือใต้การเข้าเรือนจะเข้าทางทิศตะวันออกซึ่งถือว่าเป็นทิศมงคลตามความเชื่อ รูปแบบรูปทรงหลังคาเรือนหลักมีหลังคาเป็นทรงจั่วและวางตัวในทิศตะวันออก ตะวันตกพื้นที่ต่อขยายออกมาจากเรือนหลักจะมุงด้วยหลังคาเพิงหมาแหงน (สังคักดี อ่อนสุวรรณ. ๒๕๖๒: ๕๑๔- ๕๑๕)

ชาติพันธุ์ที่มีความเป็นเอกลักษณ์อย่างโดดเด่น ของวัฒนธรรมไทลื้อ ซึ่งปรากฏหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างชัดเจนการตั้งถิ่นฐานของชุมชนที่เจริญขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาถึงรัตนโกสินทร์ตอนต้น กลุ่มเมืองหล่มสักสะท้อนให้เห็นจากโบราณสถานที่ยังคงเหลืออยู่ในศิลปะลาวซึ่งพบจำนวนมากในพื้นที่อำเภอหล่มเก่าและหล่มสัก (กรมศิลปากร ๒๕๔๓:๒๕) ถือได้ว่าจังหวัดเพชรบูรณ์มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เชื้อชาติ ที่อยู่อาศัย อาหาร ภาษาถิ่น และเครื่องแต่งกายจังหวัดเพชรบูรณ์ จึงมีคลังสมบัติทางวัฒนธรรมที่ล้ำค่าตกทอดมายังลูกหลานของชาวจังหวัดเพชรบูรณ์ให้ได้ศึกษาเรียนรู้ วิถีชีวิตบรรพบุรุษของปู่ ย่า ตา ยาย ซึ่งแฝงไว้ด้วยภูมิปัญญาที่ชาญฉลาด บ้านเสายองหิน ที่อยู่อาศัยถือว่าเป็นปัจจัยสี่ในการดำรงชีวิตชาวไทลื้อได้สร้างบ้านให้มีความมั่นคง แข็งแรง ทนทานต่อสภาพดินฟ้าอากาศ รวมถึงแมลงต่างๆสิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตคนสมัยก่อนที่อยู่ร่วมกันเป็นชุมชนโดยสร้างบ้านมีใต้ถุนสูงเพื่อพบปะพูดคุยกับเพื่อนบ้านอยู่อย่างพึ่งพาอาศัยกันตลอดจนเห็นถึงทักษะฝีมือทางช่างที่มีความประณีตใส่ใจทุกรายละเอียดของการสร้างที่อยู่อาศัย

ด้วยพลวัตทางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาทำให้บ้านเสายองหิน ที่มีอยู่ในชุมชนได้ถูกหรือถอนและสร้างบ้านใหม่ตามสมัยนิยมให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลงไป ปัจจุบันบ้านเสายองหินมีหลงเหลือเพียงไม่กี่หลัง มรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญกำลังจะถูกเลือนหายไปซึ่งในอนาคตอาจจะไม่เหลือแม้แต่หลังเดียว การสืบสานอนุรักษ์บ้านเสายองเห็นมรดกทางวัฒนธรรมไทยลื้อที่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากเพื่อให้ลูกหลานได้ศึกษาเรียนรู้ภูมิปัญญาของหลวงปู่ ย่า ตา ยาย

แนวทางการนำไปปฏิบัติใช้

๑. นางองค์ความรู้ เรื่อง สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นและภูมิปัญญาการสร้างที่อยู่อาศัย บ้านภูผักไซ ตำบลหินขาว อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ เผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ ของสำนักศิลปะและวัฒนธรรม ได้แก่

- ๑) จัดทำเป็นรูปเล่มองค์ความรู้ สำหรับเผยแพร่ในห้องสมุดสำนักศิลปะและวัฒนธรรม
- ๒) มีการเผยแพร่รูปเล่มองค์ความรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบ E – Book ลงในเว็บไซต์ของสำนักศิลปะและวัฒนธรรม

๒. นางองค์ความรู้ เรื่อง สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นและภูมิปัญญาการสร้างที่อยู่อาศัย บ้านภูผักไซ ตำบลหินขาว อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ ไปบูรณาการกับการเรียนการสอน รายวิชา HSSD๘๐๓ นวัตกรรมชุมชนเพื่อการพัฒนา โดยนางองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอน (มคอ. ๓ หมวดที่ ๕) สัปดาห์ที่ ๓ – ๕ บทที่ ๕ การประเมินผลและปรับปรุงนวัตกรรมชุมชน เป็นกิจกรรมในการสอน โดยการบรรยายยกตัวอย่างองค์ความรู้ เรื่อง สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นและภูมิปัญญาการสร้างที่อยู่อาศัย บ้านภูผักไซ ตำบลหินขาว อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับการเรียนการสอนในหัวข้อ การนำเอาแนวคิดนวัตกรรมมาผสมผสานกับวิถีชีวิตของชุมชน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน โดยเน้นการดึงอัตลักษณ์และภูมิปัญญาของชุมชนมาใช้ประโยชน์ในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ การบริการ และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

๓. การเผยแพร่องค์ความรู้ เรื่อง สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นและภูมิปัญญาการสร้างที่อยู่อาศัย บ้านผูกไข่ ตำบลหินฮาว อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ ในรูปแบบต่าง ๆ ถือเป็นการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของแหล่งโบราณสถาน และประวัติความเป็นมาของชุมชนในอดีต อีกทั้งยังทำให้ชุมชนมีโอกาสดำเนินงานนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจากผู้ที่ได้ศึกษาองค์ความรู้เรื่องดังกล่าว และเมื่อจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจะส่งผลทำให้ชุมชนมีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการลงพื้นที่ ทบทวน ข้อมูลให้ครบถ้วนทุกอำเภอในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อให้เยาวชนรุ่นหลังได้ใช้ศึกษาหาความรู้ สืบต่อจากรุ่นสู่รุ่นต่อไป

บรรณานุกรม

คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ ในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ. (๒๕๔๔). **วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และภูมิปัญญาจังหวัดเพชรบูรณ์**. กรุงเทพฯ : ศูรสภาลาดพร้าว.

สมพิศ สายบุญชื่น และสุดดี คำมี. (๒๕๖๐). **การศึกษาคา ศัพท์ไทหล่ม กรณีศึกษาอำเภอหล่มสักอำเภอหล่ม**

เก่าจังหวัดเพชรบูรณ์. การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, (หน้า ๗๕๙-๗๖๕). ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๐. เพชรบูรณ์.

สังศักดิ์ อ่อนสุวรรณ. (๒๕๖๒). **เรือนพื้นถิ่นชุมชนผูกไข่ ตำบลหินฮาว อำเภอหล่มเก่า**

จังหวัดเพชรบูรณ์. งานประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี ๒๕๖๒

ภาคผนวก

รายละเอียดรายวิชา (มคอ. ๓) ที่ใช้ประกอบการ

	รายละเอียดของรายวิชา (มคอ.๓)
	คณะ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
	หลักสูตรสาขาวิชา พัฒนาสังคม

หมวดที่ ๑ ข้อมูลโดยทั่วไป

๑. รหัสและชื่อรายวิชา
HSSD๘๐๓ ชื่อรายวิชา (ภาษาไทย) นวัตกรรมชุมชนเพื่อการพัฒนา
ชื่อรายวิชา (ภาษาอังกฤษ) Community Innovation for Development
๒. จำนวนหน่วยกิต
๓ (๓-๐-๖)
๓. หลักสูตรและประเภทของรายวิชา
หลักสูตร ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา พัฒนาสังคม หมวดวิชาเลือก
๔. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน
อาจารย์ใจสคราญ จารึกสมาน ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน
๕. ภาคการศึกษา/ชั้นปีที่เรียน
ภาคการศึกษาที่ ๒ ชั้นปีที่ ๒
๖. รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน (Pre-requisite)
ไม่มี
๗. รายวิชาที่ต้องเรียนพร้อมกัน (Co-requisites)
ไม่มี
๘. สถานที่เรียน
ภาควิชาพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
๙. วันที่จัดทำหรือปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด
๑ ตุลาคม ๒๕๖๗

หมวดที่ ๒ จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

๑. จุดมุ่งหมายของรายวิชา

- ๑.๑ นักศึกษาเข้าใจเกี่ยวกับขอบเขต ความหมายและความสำคัญของนวัตกรรมชุมชนท้องถิ่น
- ๑.๒ นักศึกษาศึกษาแนวโน้มและทิศทางเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นด้วยการท่องเที่ยวเชิงนวัตกรรม

๒. วัตถุประสงค์ในการพัฒนา/ปรับปรุงรายวิชา

ขอบเขต ความหมายและความสำคัญของนวัตกรรมชุมชนท้องถิ่น แนวโน้มและทิศทางเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นด้วยการท่องเที่ยวเชิงนวัตกรรม โดยสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนไปประยุกต์ใช้ในวิถีชุมชนของนักศึกษาและชีวิตประจำวันได้

หมวดที่ ๓ ลักษณะและการดำเนินการ

๑. คำอธิบายของรายวิชา

ขอบเขต ความหมายและความสำคัญของนวัตกรรมชุมชนท้องถิ่น แนวโน้มและทิศทางเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นด้วยการท่องเที่ยวเชิงนวัตกรรม

Scopes, definition and importance of local community innovations; trends and directions of the community economic development through the innovation-life tourism-based community.

๒. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา

หน่วยกิต	จำนวนชั่วโมงต่อภาคการศึกษา			
	บรรยาย	การฝึกปฏิบัติ/การฝึกงาน	การศึกษาด้วยตนเอง	สอนเสริม
๓(๓-๐-๖)	๓๙	ไม่มี	๖	ตามความต้องการของนักศึกษา

๓. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษาเป็นรายบุคคล

ทุกวันพุธ เวลา ๐๘.๐๐ – ๑๗.๐๐ น. และวันศุกร์ เวลา ๐๘.๐๐ – ๑๒.๐๐ น. สถานที่ สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ตารางการให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษาเป็นรายบุคคล

รายวิชา	อาจารย์ ผู้สอน	วัน-เวลา ให้ คำปรึกษา	สถานที่ หรือ หมายเลข ห้อง ผู้สอน	หมายเลข โทรศัพท์ ผู้สอน	ที่อยู่ของ E-mail ผู้สอน	รวม จำนวน ชั่วโมงต่อ สัปดาห์ ที่ให้ คำปรึกษา
นวัตกรรมวิชมน เพื่อการ พัฒนา	อ.ใจ สคราญ จารึก สมาน	พุธ เวลา ๑๓.๐๐ – ๑๗.๖๐ น.	สาขาวิชา พัฒนา สังคม	๐๕๖ - ๗๑๗- ๑๓๗ ต่อ ๑๓๐๖	roserose ๐๐๓@gmail.com	๔ ชั่วโมง ต่อ สัปดาห์

หมวดที่ ๔ การพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษา

๑. ด้านคุณธรรม จริยธรรม

๑.๑ ผลการเรียนรู้	๑.๒ กลยุทธ์/วิธีการสอน	๑.๓ กลยุทธ์/วิธีการประเมินผล
๑. [●] มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต	๑. สอดแทรกในเนื้อหาทุกวิชา	๑. ประเมินผลจากการตรงเวลาของนักศึกษาในการเข้าชั้นเรียน การร่วมกิจกรรม
๒. [-] มีจิตสาธารณะและมีความรับผิดชอบ	๒ การเรียนรู้จากสถานการณ์จริง ทางสังคมและในชุมชน	๒ ประเมินผลจากการมีวินัย ส่งงานตามก าหนดเวลา เคารพกติกาที่ตกลงร่วมกัน
๓. [-] มีระเบียบวินัย เคารพกติกา สังคม เคารพคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	-	๓ ประเมินผลจากการมีจิตสาธารณะและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
๔. [-] มีจรรยาบรรณทางวิชาการและวิชาชีพ	-	-

๒. ด้านความรู้

๒.๑ ผลการเรียนรู้	๒.๒ กลยุทธ์/วิธีการสอน	๒.๓ กลยุทธ์/วิธีการประเมินผล
๑ [-]มีความรู้ ความเข้าใจในทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ งานบริหารราชการ รวมถึงประเด็นสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาสังคมที่นำไปสู่การ พัฒนาอย่างยั่งยืน	๑ การสอนหลากหลายรูปแบบในรายวิชาตามหลักสูตร ได้แก่ การบรรยาย การอภิปราย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามที่อาจารย์มอบหมาย	๑ การทดสอบแบบย่อย
๒. [-]มีทักษะด้านการจัดโครงการ สัมมนา วิจัย รวมถึงการใช้เครื่องมือเทคนิค ต่างๆที่จำเป็นต่องานด้านการพัฒนาสังคม	๒. การฝึกปฏิบัติ การทำวิจัยชิ้นเล็กในรายวิชา หรือการค้นคว้าอิสระ	๒. การสอบกลางภาคเรียนและปลายภาคเรียน

๓. [-] สามารถวิเคราะห์ปัญหา เข้าใจ และอธิบายความต้องการ ทางการพัฒนา สังคมอย่างบูรณาการ	-	๓. ประเมินผลจากรายงาน/ โครงการ/งานวิจัย
๔. [-] สามารถติดตามความก้าวหน้า ทางวิชาการ รวมทั้งการนำไป ประยุกต์ใช้	๓. การศึกษาดูงาน การเข้าร่วมประชุมสัมมนาทาง วิชาการ	
๕. [●] สามารถนำความรู้และ ประสบการณ์มาประยุกต์ใช้เพื่อ แก้ปัญหาในการใช้ทำงานและการ ดำเนินชีวิต		๔. ประเมินผลจากการนำเสนอ รายงานในชั้นเรียน

๓. ด้านทักษะทางปัญญา

๓.๑ ผลการเรียนรู้	๓.๒ กลยุทธ์/วิธีการสอน	๓.๓ กลยุทธ์/วิธีการประเมินผล
๑ [-]สามารถศึกษา วิเคราะห์ และ สรุประเด็นปัญหาและความต้องการ ทางสังคม ได้	๑ การสอนโดยเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ	๑ ประเมินผลการเรียนรู้จากการ เรียนรายวิชา
๒ [o] สามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีทักษะในการคิดวิเคราะห์อย่างมี เหตุผล	๒ การให้ศึกษาค้นคว้าด้วย ตนเอง โครงการ การทำวิจัย ในรายวิชา หรือการค้นคว้า อิสระ	๒ ประเมินผลจากการ ทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โคร ง ก า ร ก า ร ทำ วิ จ ย วิทยานิพนธ์ หรือการค้นคว้า อิสระ
๓ [-]สามารถพิจารณาแสวงหาและ เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา ทาง วิชาการ หรือวิชาชีพ โดยยอมรับ ข้อจำกัดทางธรรมชาติ ของความรู้ใน สาขาวิชาของตนเอง	-	๓ ประเมินผลจากการปฏิบัติของ นักศึกษาและการสัมภาษณ์

๔. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

๔.๑ ผลการเรียนรู้	๔.๒ กลยุทธ์/วิธีการสอน	๔.๓ กลยุทธ์/วิธีการประเมินผล
๑ [●] มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีภาวะผู้นำและเป็นผู้ตามที่ดี	๑ การสอนในรายวิชาต่างๆ ตามหลักสูตร โดยเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม	๑ ประเมินผลการเรียนรู้จากรายวิชาต่างๆที่มีการส่งเสริมให้ทำงานเป็นกลุ่ม
๒ [-] มีความคิดริเริ่มในการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์	๒ จัดให้มีรายวิชาสัมมนา การทำวิจัย วิทยานิพนธ์ หรือการค้นคว้าอิสระ	๒ ประเมินผลการเรียนรู้รายวิชาสัมมนา การทำวิจัย การทำวิทยานิพนธ์ หรือการค้นคว้าอิสระ
๓ [-] มีน้ำใจและเสียสละ พร้อมอุทิศตนในการทำงานเพื่อส่วนรวม	-	๓ ประเมินผลการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยให้นักศึกษาได้ประเมินกันเอง
๔ [o] มีความสามารถในการประสานความร่วมมือ สร้างเครือข่าย ในระดับปัจเจก ระดับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อดำเนินการหรืออำนวยความสะดวกในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาทางสังคมได้	-	๔ ประเมินคุณลักษณะของบัณฑิต โดยผู้ใช้บัณฑิต

๕. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

๕.๑ ผลการเรียนรู้	๕.๒ กลยุทธ์/วิธีการสอน	๕.๓ กลยุทธ์/วิธีการประเมินผล
๑ [-] มีความสามารถในการวิเคราะห์ด้วยกระบวนการทางคณิตศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์ อย่างมีวิจารณญาณ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ	๑ ฝึกปฏิบัติการให้นักศึกษาร่วมกันวิเคราะห์ วิพากษ์ตามข้อมูลความรู้ที่นักศึกษา มีอยู่อย่างอิสระ	๑ มีการ ประเมิน ผล จาก ความสามารถในการฝึกปฏิบัติการ วิเคราะห์ด้วยกระบวนการทาง ค นิ ต ศ า ส ต ร์ ห รื อ วิทยาศาสตร์
๒ [-] มีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการแสวงหาความรู้	๒. จัดกิจกรรมที่สนับสนุน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการแสวงหาความรู้	๒. ประเมินผลการเรียนรู้จาก ผลงานที่ได้รับมอบหมาย เช่น รายงาน โครงการ งานวิจัยและอื่นๆ

๓. [๐] มีทักษะในการสื่อสารด้วยการพูด การเขียน ตลอดจนการสื่อสารความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อนำไปใช้ในการนำเสนอผลงานทางวิชาการ หรือการนำเสนอเพื่อประโยชน์ต่อสังคม	๓. จัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ	๓ ประเมินผลจากการนำเสนอทั้งทักษะการสื่อสาร และการใช้สื่อแบบต่างๆ
--	--	--

หมวดที่ ๕ แผนการสอนและการประเมินผล

๑. แผนการสอน

สัปดาห์ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	ชั่วโมงสอนต่อสัปดาห์		กิจกรรมการสอน	สื่อที่ใช้ในการสอน	อาจารย์ผู้สอน
		ทฤษฎี	ปฏิบัติ			
๑	การแนะนำตัวชี้แจงเนื้อหาวัตถุประสงค์ และข้อตกลงร่วมกันในการเรียนการสอน	๓	-	- ทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายวิชา - ชักถามถึงความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับรายวิชา	Power point เอกสารประกอบ การบรรยาย	อาจารย์ไฉสคราญ จาริกสมาน
๒	หัวข้อที่ ๑ ความหมายและหลักการของนวัตกรรมวิธีชุมชน	๓	-	- บรรยายพร้อมยกตัวอย่างประกอบ - แลกเปลี่ยนซักถาม ยกตัวอย่างประกอบ	- เอกสารที่เกี่ยวข้อง - PowerPoint - แบบทดสอบ	อาจารย์ไฉสคราญ จาริกสมาน
๓-๕	หัวข้อที่ ๒ นวัตกรรมชุมชนที่ประสบความสำเร็จ	๖	๓	- บรรยาย - กรณีตัวอย่าง - อภิปราย/ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชั้นเรียน	- เอกสารที่เกี่ยวข้อง - PowerPoint - แบบทดสอบ	อาจารย์ไฉสคราญ จาริกสมาน

				มอบหมายให้ชมสื่อการสอน youtube เกี่ยวกับชุมชนนวัตกรรมบ้านปางต้นผึ้ง จ.อุตรดิตถ์และชุมชนบ้านนาต้นจั่น จ.สุโขทัย แล้วตอบคำถามที่อาจารย์มอบหมายให้		
๖-๘	บทที่ ๓ การวิเคราะห์ศักยภาพและปัญหาของชุมชน	๖	๓	- บรรยาย - มอบหมายงานให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน - เพื่อมานำเสนอในชั้นเรียน - ให้นักศึกษาดูสื่อวิดีโอที่เกี่ยวกับประเด็นการเรียนการสอน - สอบกลางภาคในสัปดาห์ที่ ๘	- เอกสารที่เกี่ยวข้อง - Power Point	อาจารย์ใจศุภราญ จาริกสมาน
๙-๑๐	บทที่ ๔ การออกแบบและพัฒนาวิถีชุมชน	๓	๓	- บรรยาย - แลกเปลี่ยนเรียนรู้ - มอบหมายงานให้นักศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน	- เอกสารที่เกี่ยวข้อง - Power Point	อาจารย์ใจศุภราญ จาริกสมาน

				- นำเสนอหน้าชั้นเรียน		
๑๑-๑๒	บทที่ ๕ การประเมินผลและปรับปรุงนวัตกรรมชุมชน	๓	๓	- บรรยาย - แลกเปลี่ยนเรียนรู้ - มอบหมายงานให้นักศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน - นำเสนอหน้าชั้นเรียน - ทบทวนเนื้อหาวิชาเพื่อเตรียมสอบปลายภาค - ทดสอบย่อยครั้งที่ ๒	- เอกสารที่เกี่ยวข้อง - Power Point - บทความกรณีศึกษา - สื่อวีดิทัศน์กรณีศึกษา	อาจารย์ใจสคราญ จาริกสมาน
๑๓-๑๕	บทที่ ๖ การเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน	๓	๖	- บรรยาย - แลกเปลี่ยนเรียนรู้ - มอบหมายงานให้นักศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน - นำเสนอหน้าชั้นเรียน - ทบทวนเนื้อหาวิชาเพื่อเตรียมสอบปลายภาค	- เอกสารที่เกี่ยวข้อง - Power Point - บทความกรณีศึกษา - สื่อวีดิทัศน์กรณีศึกษา	อาจารย์ใจสคราญ จาริกสมาน
๑๖	สอบปลายภาค					

๒. แผนการประเมินผลการเรียนรู้

กิจกรรมที่	การเรียนรู้ด้าน	ผลการเรียนรู้	วิธีการประเมิน	สัปดาห์ที่ประเมิน	สัดส่วนการประเมิน
๑	คุณธรรม จริยธรรม	๑. [●] มีคุณธรรมและจริยธรรม ศรัทธาในความดี ๒. [○] มีจิตสาธารณะและมีความรับผิดชอบ ๓. [●] มีศีลธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ๔. [○] สามารถรับผิดชอบต่อสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ทั้งในสถานการณ์ส่วนบุคคลและของกลุ่ม โดยการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในการแสดงทางเลือกใหม่ที่เหมาะสม ๕. [●] มีระเบียบวินัยและเคารพกติกาของสังคม รวมทั้งเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ๖. [○] มีจรรยาบรรณทางวิชาการและวิชาชีพ	-สังเกตพฤติกรรม -การปฏิบัติ -การตรงต่อเวลา -การขานชื่อหรือเซ็นชื่อ -การเข้าร่วมกิจกรรม	ตลอดภาคการศึกษา (๑-๑๕)	๑๐%
๒	ความรู้	๑. [○] มีความรู้และประสบการณ์ในสาขาวิชาที่ศึกษา และสามารถประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตในการดำรงชีวิตเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาและข้อโต้แย้งในสถานการณ์อื่นๆและการ	- การสอบข้อเขียน (สอบย่อย) - การรายงานผลการสืบค้น การนำเสนองานนิทรรศการ	-๖ -๘ -๑๐ - ๒-๑๔	๖๐%

		แก้ไขปัญหาในการทำงานได้ ๒. [●] สามารถวิเคราะห์ปัญหา เข้าใจและอธิบายความต้องการทางการพัฒนาสังคม ๓. [○] สามารถติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการ รวมทั้งการนำไปประยุกต์ใช้ ๔. [○] รู้ เข้าใจและสนใจพัฒนาความรู้ ความชำนาญอย่างต่อเนื่อง	- การสอบกลางภาค		
๓	ทักษะทางปัญหา	๑. [●] สามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีทักษะในการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ๒. [○] สามารถพิจารณาแสวงหาและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางวิชาการ หรือวิชาชีพ โดยยอมรับข้อจำกัดทางธรรมชาติของความรู้ในสาขาวิชาของตนเอง ๓. [●] สามารถรวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ และสรุปประเด็นปัญหาและความต้องการ ๔. [○] สามารถวิเคราะห์ สังคมเคราะห์ ผลงานวิจัย	- ประเมินผลการรายงานผลิดงานที่มอบหมายและการแก้ปัญหา	ตลอดภาคการศึกษา (๒-๑๔)	๒๐%

		และทฤษฎีเพื่อสร้างหรือพัฒนาองค์ความรู้ใหม่			
๔	ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	๑. [๐] มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีภาวะผู้นำในการทำงานของกลุ่ม ๒. [๐] มีความคิดริเริ่มในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงานของกลุ่ม ๓. [๐] มีความรับผิดชอบต่ออาชีพ มีน้ำใจและเสียสละพร้อมอุทิศตนในการทำงานเพื่อส่วนรวม ๔. [๐] สามารถใช้ความรู้ในศาสตร์ชี้นำสังคมในประเด็นที่เหมาะสม ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ต่างๆ ๕. [●] สามารถเป็นผู้ริเริ่มแสดงประเด็นในการแก้ไขสถานการณ์ทั้งส่วนตัวและส่วนรวม พร้อมทั้งแสดงจุดยืนอย่างพอเหมาะทั้งของตนเองและของกลุ่ม ๖. [๐] มีความรับผิดชอบการพัฒนาการเรียนรู้ทั้งของตนเองและทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง	- ประเมินจากการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาในชั้นเรียน และการระดมความคิด	ตลอดภาคการศึกษา	๕%
๕	ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การ	๑. [๐] มีความสามารถในการวิเคราะห์ด้วยกระบวนการทาง	- ประเมินผลจากทักษะการเขียนผลงาน การอ่าน	ตลอดภาคการศึกษา (๑-๑๕)	๕%

	สื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	ค นิ ต ศ า ส ต ร์ ห รื อ วิทยาศาสตร์อย่างมี วิจารณญาณ เพื่อนำไป ประยุกต์ใช้ในการดำเนิน ชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ ๒. [๐] มีความรู้และทักษะ ทางภาษาต่างประเทศ และสามารถสื่อสารได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ๓. [●] มีความรู้และทักษะ ในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศในการแสวงหา ความรู้ เพื่อนำไปใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ๔. [๐] มีทักษะในการ สื่อสารด้วยการพูด การ เขียน ตลอดจนการสื่อสาร ความหมายได้อย่างมี ประสิทธิภาพ เพื่อนำไปใช้ ในการนำเสนอผลงานทาง วิชาการ หรือการนำเสนอ เพื่อประโยชน์ทางภาครัฐ และเอกชน	การแปลผล และ การนำเสนอปาก เปล่า - สังเกต พฤติกรรม การ คำนคว้า จากการ รายงานผลการ สืบค้น		
--	---	--	--	--	--

หมวดที่ ๖ ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

1. ตำราและเอกสารหลัก

เจมส์ เอ. พาวเวลล์. จิตวิทยาครอบครัว. สำนักพิมพ์ดาร์ก พินคูน

ปภาณี ฐิตวัฒนา. การพัฒนาเด็ก เยาวชน และสตรี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๓๕

เพ็ญจันทร์ เซอร์เรอร์. รูปแบบการจัดการทางสังคมเพื่อแก้ไขปัญหาความรุนแรงในเด็กและเยาวชน : รายงานโครงการวิจัยและพัฒนา. กรุงเทพฯ : กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ๒๕๕๔.

วารุณี ภูริสินสิทธิ์. การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน : แนวคิดทางสังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๑.

วิทยากร เชียงกุล. จิตวิทยาวัยรุ่น : ก้าวข้ามปัญหาและพัฒนาศักยภาพด้านบวก. กรุงเทพฯ : สายธาร, ๒๕๕๒.

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. เด็กและเยาวชน : สังคมมีคุณค่าจากต้นกล้าคุณธรรม. กรุงเทพฯ, ๒๕๕๑.

ศรีเรือน แก้วกังวาน. จิตวิทยาพัฒนาการทุกชีวิตทุกช่วงวัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๕.

สายสุรี จุติกุล. รายงานการศึกษาเกี่ยวกับความรุนแรงต่อเด็ก. กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ๒๕๕๕.

สมิทธิ์ สระอุบล. การพัฒนาเยาวชน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๕.

สุริยเดว ทรีปาตี. ต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, ๒๕๕๕.

2. เอกสารและข้อมูลสำคัญ

3. เอกสารและข้อมูลแนะนำ

แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔

<http://dcy.go.th/webnew/ebook/dcy๒๕๖๐-๒๕๖๔/mobile/index.html>

มูลนิธิศุภนิมิต www.worldvision.or.th

มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก www.fblc.thai.org

นฤภัค ฤราทิพย์. เข้าใจวัยซ่า รู้ปัญหาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : มติชน, ๒๕๕๓.

หมวดที่ ๗ การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

๑. กลยุทธ์การประเมินประสิทธิผลของรายวิชาโดยนักศึกษา ■ การสนทนากลุ่มระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ■ การสังเกตการณ์จากพฤติกรรมของผู้เรียน ■ แบบประเมินผู้สอนตามรายวิชาของมหาวิทยาลัย
๒. กลยุทธ์การประเมินการสอน ■ การสังเกตการณ์สอนของผู้ร่วมทีม ■ ผลการเรียนรู้ของนักศึกษา ■ การทวนสอบผลประเมินการเรียนรู้ ■ การทวนสอบผลการประเมินการสอนโดยนักศึกษา
๓. การปรับปรุงการสอน ■ การจัดกิจกรรมระดมสมองจากนักศึกษาในชั้นเรียน ■ การสัมมนาการจัดการเรียนการสอน ■ การวิจัยในชั้นเรียน
๔. การทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรายวิชา ■ การทวนสอบการให้และการจำแนกคะแนน จากการสุ่มตรวจผลงาน / กิจกรรมของนักศึกษาโดยกรรมการ / อาจารย์ท่านอื่น ที่ไม่ใช่อาจารย์ประจำหลักสูตร ■ การตั้งคณะกรรมการประจำหลักสูตร / สาขาวิชา เพื่อดำเนินกิจกรรมการตรวจสอบผลการประเมินการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยตรวจสอบข้อสอบ รายงาน/กิจกรรม วิธีการให้และการจำแนกคะแนน และการให้คะแนนพฤติกรรม / จิตพิสัย ■ คณะกรรมการประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ดำเนินการตรวจสอบผล การประเมินการเรียนรู้ของนักศึกษาในแต่ละภาคการศึกษา
๕. การดำเนินการทบทวนและการวางแผนปรับปรุงประสิทธิผลของรายวิชา ■ การปรับปรุงรายวิชาเมื่อครบกำหนด ๔ ปี หรือตามข้อเสนอแนะจากผลการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาตามข้อ ๔ ■ การหมุนเวียนเปลี่ยนอาจารย์ / ทีมผู้สอน เพื่อให้นักศึกษาได้รับความรู้ที่ทันสมัย มีความแปลกใหม่ของแนวความคิด และความเข้าใจอันดีเชิงวิชาการในเรื่องการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้รับจากการถ่ายทอดประสบการณ์และการแนะนำให้คำปรึกษาจากอาจารย์ผู้สอนรายวิชาโดยตรง

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

